

**FRILUFTSLIV: HISTORIA, KULTUR OCH SAMHÄLLE, 7,5
HÖGSKOLEPOÄNG**
FRILUFTSLIV: HISTORY, CULTURE AND SOCIETY, 7.5 HIGHER
EDUCATION CREDITS

Basdata

Kursen är en fristående kurs, vilken ges på forskarnivå och ingår som valbar kurs inom utbildningen på forskarnivå i Idrottsvetenskap vid GIH.

Utbildningsområde: Idrott

Ämne: Idrottsvetenskap

Omfattning: 7,5 hp

Nivå: Forskarnivå

Behandlad av Institutionen för idrotts- och hälsovetenskap
2010-11-30.

Kursplanen är fastställd av Forsknings- och utbildningsnämnden
2010-12-08.

Ikraftträdande: Denna kursplan gäller från och med vt 2011.

Förkunskapskrav Studenten ska ha avslutad akademisk utbildning vilken ger behörighet för forskarstudier.

Förväntade studieresultat

Efter avslutad kurs skall doktoranden kunna:

- urskilja friluftsliv som ett tvärvetenskapligt kunskapsområde och fenomen samt självständigt värdera de historiska, kulturella och samhälliga sammanhang som friluftsliv ingår i och påverkas av,
- karaktärisera, bedöma och tolka innebörder av nya trender och värden inom friluftslivet i en tid av förändring,
- föra en kritisk diskussion kring friluftslivets normer, värderingar och meningserbjudanden i förhållande till perspektiv som klass, genus, etnicitet och hälsa,
- kritiskt analysera friluftslivets förvaltning och planering i teori och praktik samt problematisera detta i relation till hållbar utveckling.

Innehåll och uppläggning

Moment

Kursen innehåller följande moment:

Moment 1 – Friluftsliv som kunskapsområde och fenomen

- historia (friluftslivets och naturturismens framväxt i Sverige),

- friluftstraditioner (svenska och nordiska friluftstraditioner i ett internationellt perspektiv),
- allemansrätten som historia och landskapsperspektiv,
- kunskapsteori (hur definiera friluftsliv? vad är kunskap i friluftsliv?),
- akademisering och forskning.

Moment 2 – Friluftslivets samtid, trender och förändring

- friluftslivets betydelse i samhället (friluftsliv som mål och som metod), friluftslivet och skolan,
- utveckling och trender (sportifiering och friställning från landskapet),
- naturbaserad turism,
- professionalisering (nya marknader, certifiering och auktorisering).

Moment 3 – Friluftsliv som kultur och livskvalitet

- friluftslivet i förhållande till klass, genus och etnicitet,
- friluftslivets praktiker och meningserbjudanden,
- livsstilar och hälsa.

Moment 4 – Friluftsliv som politik och samhällsplanering idag

- friluftslivets förvaltning och planering (fysisk planering, folkhälsa och turism),
- friluftsliv och reservat,
- friluftsliv och hållbar utveckling.

Arbetsätt

Varje kurstillfälle inleds med en bredare orientering kring det aktuella momentets olika teman i form av en eller två föreläsningar som följs av frågor och diskussion i seminarieform. Därefter fortsätter en särskild fördjupningsdel då deltagarnas egna konkreta förberedda frågeställningar och självständigt valda redovisningar av problemområden bearbetas och analyseras i relation till för momentet aktuell litteratur.

Examination

Kurskrav

För godkänt betyg krävs aktiv närvaro vid kursens föreläsnings-, seminarie- och fördjupningsdel. Giltig frånvaro ersätts med skriftlig komplettering.

Examinationsformer

En vecka efter varje kurstillfälle sänds en skriftlig redovisning (paper) till kursledaren. Denna redovisning innehåller dels svarsresonemang till ett antal formulerade frågeställningar för respektive momentteman vilka återfinns i anvisningarna i kurspromemorian som deltagarna får i och med kursstarten. Dels ingår en friare del med en sammanfattande skriftlig reflektion och diskussionsanalys över det självständigt valda problemområdet i relation till det aktuella temat med tillhörande litteratur. Totalt 3-4 sidor för varje kursmoment.

Antal tillfällen för prov och praktik

Examinationerna avläggs under kursens gång. Reviderad skriftlig redovisning (paper) lämnas in för examination senast två veckor efter sista kurstillfället.

Betyg

Som betyg på kursen används något av uttrycken Godkänt eller Underkänt. Godkänt på kursen innebär att de förväntade studieresultaten har uppnåtts.

Övrigt

I det fall antalet sökande överskrider det antal som kan erbjudas studieplats ges förtur till den som är antagen som doktorand i utbildning på forskarnivå. Därefter antas mastersstuderande i mån av plats.

Utvärdering

Kursvärdering sker i samband med det avslutande kurstillfället.

Studentinflytande

Studentinflytande sker genom studentrepresentation i Forsknings- och forskarutbildningsnämnden vid GIH.

Litteratur och övriga läromedel

Obligatorisk (ett antal basböcker/texter om ca. 800 sidor som alla förväntas läsa, en gemensam referensram. Om kursdeltagarna redan läst delar av denna baslitteratur fyller de istället på med titlar från den valbara litteraturen):

Arnegård, Johan (2006). *Upplevelser och lärande i äventyrssport och skola*. Doktorsavhandling, Studies in Educational Sciences 80, Stockholms universitet. (274 s.). (valda delar 50 s.) [Pdf hämtas från Stockholms universitets förlags hemsida]

Bentsen, Peter; Andkjær, Søren & Ejbye-Ernst, Niels (2009). *Friluftsliv. Natur, samfund og Pædagogik*. København: Munksgaard Danmark. (218 s.). (valda delar 60 s.)

Emmelin, Lars; Fredman, Peter, Ebba Lisberg Jensen & Sandell, Klas (2010). *Planera för friluftsliv*. Stockholm: Carlssons Bokförlag. (350 s.)

Engström, Lars-Magnus (2010). *Smak för motion. Fysisk aktivitet som livsstil och social markör*. Stockholms universitets förlag. (152 s.) (valda delar 40 s.)

Pedersen, Kirsti (2003). "Discourses on nature and gender identities". In: Pedersen, Kirsti & Viken, A (red.). *Nature and identity*. Kristiansand: Norwegian Academic Press. s. 121-149. (29 s.)

Pedersen Gurholt, Kirsti (2008). "Norwegian friluftsliv and ideals of becoming an 'educated man'". In: *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, Vol. 8, No. 1, pp. 55-70. (16 s.).

Sandell, Klas & Sörlin, Sverker (red.). (2008). *Friluftshistoria – från 'hårdande friluftsliv' till ekoturism och miljöpedagogik: Teman i det svenska friluftslivets historia*. (2:a uppl.). Stockholm: Carlssons Bokförlag. (287 s.)

Valbar (förteckningen nedan är relativt omfattande då målgruppen för kursen är mycket bred, med mycket varierande bakgrund och intressen, samt att kursen är av introducerande art. Se

litteraturen som en provkarta att ”botanisera” bland. Alla väljer litteratur om ca. 200 sidor som de i första hand vill komplettera med i förhållande till vad de läst tidigare och vad de anser behöva):

Ahlström, Ingemar (2008). *Allt om allemansrätten – ett svenskt kulturarv*. Hilmas Förlag. (112 s.)

Andkjær, Søren (red.). (2005). *Friluftsliv under förändring: en antologi om fremtidens friluftsliv*. Slagelse: Bavnebanke. (272 s.)

Backman, Erik (2004). ”Friluftsliv i skolan”. I: Larsson, Håkan & Redelius, Karin (red.). *Mellan nytta och nöje. Bilder av ämnet idrott och hälsa*. GIH i Stockholm, 173-188. (16 s.)

Bell, Simon; Tyrväinen, Liisa; Sievänen, Tuija; Pröbstl, Ulrike & Simpson, Murray (2007). “Outdoor Recreation and Nature Tourism: A European Perspective”. In: *Living Reviews in Landscape Research*, 1, 2007, 2. pp. 5-46. (42 s.)

Bentsen, Peter (2010). *Udeskole: Outdoor teaching and use of green space in Danish schools*. Forest & Landscape. Doktorsavhandling. University of Copenhagen. (188 s.)

Bourdieu, Pierre (1986). *Distinction. A Social Critique of the Judgement of Taste*. (New Ed) London: Taylor & Francis Ltd. (640 s.) (valda delar 100 s.)

Breivik, Gunnar (2010). “Trends in adventure sports in a postmodern society”. In: *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics*. Vol 13, No. 2. pp. 260-273. (14 s.)

Buchanan, Thomas, Christensen, James E. & Burdge, Rabel J. (1981). “Social groups and the meanings of outdoor recreation activities”. In: *Journal of Leisure Research*, 3, pp. 255-265. (11 s.)

Culp, Rocklyn H. (1998). “Adolescent Girls and Outdoor Recreation: A Case Study Examining Constraints and Effective Programming”. In: *Journal of Leisure Research*, 3, pp. 356-379. (24 s.)

Faarlund, Nils (1978). ”Om friluftsliv kontra sport og idrett”. I: Breivik, Gunnar & Løvmo, H (red.). *Friluftsliv fra Fridtjof Nansen til vare dager*. Oslo: Universitetsforlaget. s. 135-137. (3 s.)

Fredman, Peter; Boman, Mattias; Lundmark, Linda & Mattsson, Leif (2008). *Friluftslivets ekonomiska värden – en översikt*. Forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring, rapport nr 5. (89 s.)

Fredman, Peter; Karlsson, Sven-Erik; Romild, Ulla & Sandell, Klas (red.). (2008). *Vilka är ute i naturen? Delresultat från en nationell enkät om friluftsliv och naturturism i Sverige*. Forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring, rapport nr 1. (54 s.)

Fredman, Peter; Karlsson, Sven-Erik; Romild, Ulla & Sandell, Klas (red.). (2008). *Vara i naturen – varför eller varför inte? Delresultat från en nationell enkät om friluftsliv och naturturism i Sverige*. Forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring, rapport nr 2. (60 s.)

Fredman, Peter; Karlsson, Sven-Erik; Romild, Ulla & Sandell, Klas (red.). (2008). *Besöka naturen – hemma eller borta? Delresultat från en nationell enkät om friluftsliv och naturturism i Sverige*. Forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring, rapport nr 3. (58 s.)

Fredman, Peter; Karlsson, Sven-Erik; Romild, Ulla & Sandell, Klas (red.). (2008). *Vad är friluftsliv? Delresultat från en nationell enkät om friluftsliv och naturturism i Sverige*. Forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring, rapport nr 4. (56 s.)

Gartner, William C. & Lime, David W. (Eds.) (2000). *Trends in Outdoor Recreation, Leisure and Tourism*. CABI Publishing, Wallingford and New York. (458 s.)

Grahn, Patrik & Stigsdotter, Ulrika K. (2010). "The relation between perceived sensory dimensions of urban green space and stress restoration". I: *Landscape and Urban Planning*, Vol. 94, pp. 264–275. (12 s.)

Gustavsson, Bernt (2004). *Kunskap i det praktiska*. Lund: Studentlitteratur. (223 s.)

Henderson, Bob & Vikander, Nils (Eds.) (2007). *Nature First. Outdoor Life the Friluftsliv Way*. Toronto: Natural Heritage Books. (321 s.)

Humberstone, Barbara & Pedersen, Kirsti (2001). "Gender, class and outdoor traditions in the UK and Norway". In: *Journal of Sport, Education and Society*, 1, pp. 23-33. (11 s.)

Jackson, Edgar L. (1986). "Outdoor Recreation Participation and Attitudes to the Environment". In: *Leisure Studies*, Vol. 5, No. 1, pp. 1-23. (23 s.)

Johnson, L. & Tenngart, Carina (2005). *Svensk och internationell forskning med anknytning till natur och hälsa – kartläggning*. LRF och SLU, Alnarp.

Johansson, Ella (red.). (2006). *Mångnatur: Friluftsliv och natursyn i det mångkulturella samhället*. Mångkulturellt centrum och Naturvårdsverket, Stockholm. (103 s.)

Kane, Maurice J & Tucker, Hazel (2004). "Adventure Tourism – the freedom to play with reality." In: *Tourist Studies*, Vol 4(3), pp. 217-234. (18 s.)

Karlsson, Sven-Erik (2006). *Det är inte bara fråga om snö, det är mer komplext än så – om nysvenskar och skidåkning*. Karlstad University Studies, No. 2006:47, Karlstad. (81 s.)

Kay, Joanne & Laberge, Suzanne (2002). "Mapping the field of "AR": adventure racing and Bourdieu's concept of field". In: *Sociology of Sport Journal*, 1, pp. 25-46. (22 s.)

Lundmark, Linda (2009). *Efterfrågan på naturturism. Nuläge och potential för regional utveckling*. Forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring, rapport nr 11. (27 s.)

Lynch, Pip & Moore, Kevin (2004). *Adventures in Paradox*. Conference paper presented at the "International Outdoor Education Research Conference", La Trobe University, School of Outdoor Education & Environment, Bendigo, Victoria, Australia, July 6-9 2004. (18 s.).

Manning, Robert E. (2010). *Studies in Outdoor Recreation: Search and Research for Satisfaction*. (3:e uppl.). Corvallis: Oregon State Univ. Press.

Martin, Peter (2004). *Outdoor Education for Human/Nature Relationships*. Conference paper presented at the "International Outdoor Education Research Conference", La Trobe University, School of Outdoor Education & Environment, Bendigo, Victoria, Australia, July 6-9 2004. (15 s.).

McRae, Keith (1990). *Outdoor and environmental education: diverse purposes and practices*. South Melbourne: Macmillan. (315 s.)

Müller, Dieter K. (2008). *Det kommersiella friluftslivet. En kartläggning av naturturismutbudet på de regionala turismorganisationernas hemsidor i Sverige*. Forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring, rapport nr 7. (54 s.)

Naturvårdsverket (2008). *Nationalparksplan för Sverige – genomförande 2009-2013*. Naturvårdsverket. (34 s.)

Naturvårdsverket (2006). *Naturen som kraftkälla. Om hur och varför naturen påverkar hälsan*. (28 s.)

Regeringskansliet (2010). *Framtidens friluftsliv: Regeringens proposition 2009/10:238*, Regeringskansliet, Stockholm. (74 s.)

Sandell, Klas (2000). "Fritidskultur i natur". I: Berggren, Leif (red.). *Fritidskulturer*. Lund: Studentlitteratur. s. 213-239. (26 s.)

Sandell, Klas (2003a). "Begreppet friluftsliv: Som en trebent pall". I: *Argaladei: Friluftsliv – en livsstil*, No. 1, s. 10-11. (2 s.)

Sandell, Klas (2004a). "Var ligger utomhus?". I: Lundegård, I.; Wickman, P-O. & Wohlin, A. (red.). *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur, s. 151-171. (20 s.)

Sandell, Klas (2004b). "Friluftslivets värden – En internationell forskningsutblick", arbetsrapport 2004:20. Institutionen för samhällsvetenskap, Turism & Fritid, Karlstads universitet. (62 s.)

Sandell, Klas (2005). *Reservatsdilemman eller utvecklingsområden? En syntesdiskussion och två fallstudier: Torneträsk biosfärområde 1986-2004 och Södra Jämtlandsfjällens nationalparksförslag 1995 -2000*. Rapport No. 17 för forskningsprogrammet "FjällMistra" (the Mountain Mistra Programme), Umeå. (48 s.)

Sandell, Klas (2006a). "Friluftsliv, platsperspektiv och samhällskritik". I: Mårald, Erland & Nordlund, Christer (red.). *Topos: Essäer om tänkvärda platser och platsbundna tankar*. Stockholm: Carlssons Förlag, Stockholm, s. 274-291. (18 s.)

Sandell, Klas (2006b). "The Right of Public Access: Potentials and Challenges for Ecotourism". I: Gössling, Stefan & Hultman, Johan (eds.). *Ecotourism in Scandinavia: Lessons in Theory and Practice*, CABI, Wallingford, pp. 98-112. (15 s.)

Sandell, Klas (2008). "Från välfärdsprojekt till upplevelseindustri – fritidsnatur under det sena 1900-talet: Exemplet Ådalen/Höga Kusten". I: Mårald, Erland (red.). *När dalen blev röd och kusten hög*. Forskningsprogrammet Landskapet som Arena, Umeå, s. 169-189. (21 s.)

Sandell, Klas (2009). "För människors skull – men för vilka och hur? Friluftsliv och naturturism som hot och möjlighet". I: Lundgren, Lars J. (red.). *Naturvård bortom 2009: Reflektioner med anledning av ett jubileum*. Cassandra, Brottbys, s. 151-178. (28 s.)

Sandell, Klas & Fredman, Peter (2010). "The Right of Public Access: Opportunity or Obstacle for Nature Tourism in Sweden?". I: *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, Vol. 10, No. 3, pp. 291-309. (19 s.)

Sandell, Klas; Öhman, Johan & Östman, Leif (2003). *Education for sustainable development. Nature, school and democracy*. Lund: Studentlitteratur. (210 s.)

Sandell, Klas & Öhman, Johan (2010). "Educational potentials of encounters with nature: reflections from a Swedish outdoor perspective". I: *Environmental Education Research*, Vol. 16, No. 1, pp. 113-132. (20 s.)

Straker, Jo (2004). *Freedom of the hills*. Conference paper presented at the "International Outdoor Education Research Conference", La Trobe University, School of Outdoor Education & Environment, Bendigo, Victoria, Australia, July 6-9 2004. (13 s.)

Tordsson, Bjørn (2010). *Friluftsliv, kultur og samfunn*. Kristiansand: Høgskoleforlaget Norwegian Academic Press. (320 s.)

Zachrisson, Anna; Sandell, Klas; Fredman, Peter & Eckerberg, Katarina (2006). "Tourism and protected areas: motives, actors and processes". I: *International Journal of Biodiversity Science and Management*, Vol. 2, No. 4, pp. 350-358. (9 s.)

Zettersten, Gunnar (2007). *Argument för friluftsliv*. Naturvårdsverket, Stockholm. (60 s.)

Tillkommer artikel, kapiteltext eller rapportmaterial knutet till olika föreläsare. Här finns möjlighet för varje föreläsare att hänvisa till något specifikt material. Totalt ca. 1-200 sidor som kan ingå antingen i den obligatoriska eller valbara litteraturen men behöver inte göra det.